

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évfolyam. 84. szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy hóra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy hóra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Péntek, szeptember 6.

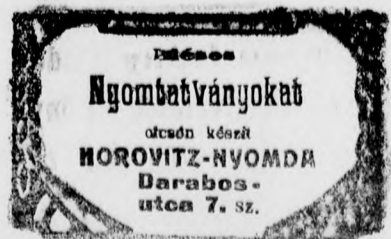
MALACBANDA.

Össze-vissza beszélnek a jó munkapárti urak! Hét másként hogyan is beszélhetnének? És ebben a rettenetes összevisszaságban, ebben a nem tudom én minekmondjamban összegezheti Lukács László, hogy nem jól működik a banda, hogy bajok vannak minden hangszer körül és mindenekelőtt, hogy kár volt az országra rászabadítani ezt a malacbandát. Nem Bárczy Ferenczről van szó, ő már a munkapárt számára ugyanis a múlté. De a többiekéről, az Antal Gézákról, meg a Pirkner Jánosokról.

Beszéljünk Pirkner Jánosról, a ki felszines kormány-nyaló mondattal mélyen elhelyezett egy — egyetlenegy mondatot, amelyben kijelenti, — a békét minden áldozat árán meg kell kötni. Ez a malacbanda másik figyelemreméltó csoportja.

Van azonban még egy fajta és ez a legérdekesebb. Az, amelyiket Antal Géza képviselt Pápán. A munkapártinak ez a minden lében kanala, aki Tisza Istvánnak a leghűségesebb nyulványa, új pártalakulásról beszélt. Új pártalakulásról, amelynek a választói reform alapján kell bekövetkeznie. — Mulatságos a dolog! Nagyon mulatságos! Hét mi az ürdögöt mesélünk mi már évek óta, attól a pillanattól fogva, amikor Khuen erőszakkal egybe terelte a zagyva társaságot, a hirdeti malacbandát? Mindig azt mondtuk, hogy ez a társaság abban a pillanatban fel fog robbanni, amely pillanatban valaki közülök rendszeres programot, kötelezőt és végérvényeset fog szolgáltatni a választói jogra vonatkozólag, abban a pillanatban annyi felé szalad, ahányan vannak. Eddig a pontig még nem értünk el. Ellenben ott vagyunk, ahol már egyes Antal Gézáék belátják a mi igazságunkat.

Ugy-e, hogy malacbanda az, amely az első komolyabb széle szétszalad a világ négy téja irányába. Szerencsére senki, de senki a világon nem sajnálja őket. Kritikus időköt élünk. A megújult erőszak, a föllelegített gazdaságok főnek a kormány konyháján. De mire megfőnek, akkorra nem lesz, vagy alig lesz kosztos, aki kapna a beestelen ételen. Lezüllött a malacbanda; vannak már közöttük, a kik inkább éhbéren élnek, mint a gazdaságoknak tovább is zsámfolyul szolgáljanak. Az utolsó tányérozás nem fog sikerülni. Annnyival is inkább, mert az utolsó tányérozás alkalmával Bécsben is nadrággombot fognak a tányérba dobni.

Harcz vagy béke?

Az «Uj Debreczen» talán az összes napilapok között az első volt, a ki megjósolta, hogy Lukács László miniszterelnök alattomos politikájában bizni nem lehet, mert egész politikai multja arról tanuskodik, hogy majd mindenik miniszterelnököt, akinek kárijelében szolgált, olyan helyzetbe hozta a király és nemzettel szemben, hogy a miniszterelnöknek oustulniuk kellett arról a bizalmi állásról, ahova őt a király bizalma állította.

Most csak a legközvetlenebb elődjének, Khuen-Hédervárnak esetére utalunk, aki semmit sem csinált anélkül, hogy Lukács miniszterelnökét, a pénzügyminisztert és a király előtt is grata personát meg nem kérdezte volna. És jól tudjuk, hogy éppen Lukács volt az, aki sietette Khuen-Héderváry bukását a függetlenségi párttal fenntartott barátságával, a kiket pedig az általános választójog hitegetésével kenyerezett le s nem lehetett az országban egyetlen ellenzéki lapból mást olvasni, minthogy: pusztuljon Khuen-Héderváry és jöjjen miniszterelnöknek Lukács László, az általános, egyenlő, titkos választójog híve.

Nos, Khuen megbukott. És jól is járt. De már a nemzet egy cseppet sem járt jól azzal, hogy utána Lukács lett a miniszterelnök. S az ellenzékét meg soha egyetlen egy kormányelnök le nem főzte oly brutális módon, mint Lukács László.

Ez a feketelelkű, alattomos ember erőszakos, hatalmi ténye föl lesz jégyezve örök időkre a magyar történelemben. Mert Tisza csak kapzsi végrehajtója volt annak, amit Lukács akart, hogy az ellenzék erőszakos kihurcolásával is megszavaztassa a katonai javaslatot s Bécsnek megszeresse a legnagyobb örömet, a katonai létszám felemelését.

Nehogy azt higgye tehát az egyesült ellenzék, hogy az ő kivánságára oly könnyen elejtik Lukácsot és kinevezik helyébe gróf Zichy Jánost, Nádvayt vagy Berzeviczyt. Nem. Bécsben mindaddig állhatatosan tartják a Lukács-féle embereket, amíg csak lehet. Különösen tartani fogják Lukács Lászlót, akinek köszönhetik Bécsben a függetlenségiek teljes letörését és a 67-es munkapárt megteremtését.

Mert igaz ugyan, hogy Tisza országos agitálásával és Khuen-Héderváry választási kasszájával vásárolták össze a mungó hadsereget, de ez mind lehetetlen lett volna, ha Lukács intrikája bele nem dobja a koalíció politikájába az önálló bank kérdését és meghasonlásra nem bírja a nagy függetlenségi pártot.

Ha tehát volt ütközőpont a kettészakadt függetlenségi pártiak között, az nem személyi és nem is az önálló nemzeti bank, sőt még a választójog kérdése sem, hanem a Lukács folytonos intrikálása, amely szüntelenül egymással szembe helyezte a függetlenségi pártot, azaz, hogy szította az egyenlenséget hol a nemzeti bankkal, hol a választójoggal; de nem szünt meg a két vezért, Kossuth Ferenczet és Justh Gyulát is egymás ellen heccelni olyan jelentéktelen dolgokkal, amelyek csak éppen arra valóok voltak, hogy a két párt egymással folyton marakodjék, hogy az alatt a 67-es párt bécsi támogatással felül kerekedjék.

Igen, mi láttuk a Lukács László intrikáját és rá is mutattunk nem egyszer, de az elvakult pártszenevedély nem akarta látni és elhinni, mindaddig, amíg Lukács elérte célját, ellenzéki támogatással miniszterelnök lehetett.

Hát igen, ekkor és csakis ekkor kezdett tisztán látni a Justh Gyula függetlenségi pártja is, amikor Tisza Pavilkjai kivezették a képviselőházból majdnem az összes ellenzékiet. De már ekkor csakugyan az egyetlen egy teendő volt: az egyesülés, a tömörülés.

Most tehát megindult újra az országos akció a kormány és pártjának brutális erőszakosságai ellen. Követelik és hirdetik mindenfelé, hogy a béke csak a Lukács és Tisza menesztésével lehetséges. Helyes. Azok az emberek, akik az ország alkotmányos jogait nem respektálják, sőt erőszakos módon sárba tiporják, azok nem méltók az ország kormányának és képviselőházának vezetésére.

Amde ezt nemcsak szóval hirdetni, de tettel is bizonyítani kell, hogy ezt a két lelketlen alkotmánytörőt eddigi magas állásaikban megfűrni nem fogják, hanem menesztieni kell onnan.

Károlyi Mihály gróf reá is mutatott a kifejtendő küzdelem emberfeletti módjára, mikor bátran kimondta, — hogy «csak testünkön keresztül ve-

szíthetjük el a csatát» s ugyanakkor Andrássy Gyula gróf szintén kijelentette, hogy ő is bár nem sippal és dobbal, de teljes erővel részt vesz a küzdelemben, még ha erőszakosan kivezetetnék is a képviselőházból.

Ha ilyen elszántan szállnak sikra az Andrássyak, Apponyiak, Károlyiak, Mezőssygek, Ságnyak, Esterházyak és a többiek is mind az alkotmánytörő kormánynyal és pártjával szemben, akkor a siker el nem maradhat; de ha csak egyszerű vállmegérintésre is kezes-báránykakká válnak és kényelmesen kisétálatják magukat, akkor legokosabban teszik, ha el sem mennek és részt sem vesznek a képviselőházi ülésekben, hanem hagyják ott magukra a mungókat, hogy szavazzák meg a klotürt, a széjkosarat és mandátumfosztó házszabályokat s tegyék örök időkre lehetetlenné a nemzet jogainak védelmét.

De aztán ez a szégyen már nemcsak a mungókra hárul, hanem magára az egyesült ellenzékre is, mely nem volt képes megvédelmezni a nemzet jogait a Tisza szerencsétlen balkeze és Lukács intrikája ellen.

Közigazgatás és sajtó.

Egy város nivójának zsinórmértékül bátran alapul lehet venni: milyen a sajtója? Aki azt hiszi, hogy ez frázis és nem mélyreható igazság, az nagyon, de nagyon téved. A közigazgatás, a városi politikai élet létkető erejének a sajtó organizmusába való bekapcsolása egyenértékű azzal, hogy a közigazgatást maga a polgárság csinálja. Erre pedig nagy szükség van, mert más uton közügyeket jól elintézni nem lehet.

A közönség érdeklődését, részvételét, irányítását a sajtóba könnyen bele lehet vinni; a közigazgatásba sehogymásképp, mint a bizottsági rendszerrel, már pedig közismert tény, hogy a bizottságok a jó ügyek temetői.

De a helyi sajtó szempontjából is sokkal nagyobb érdeklődésre tarthat számot, sokkal inkább talál meghallgatásra és összehasonlíthatatlanul nagyobb szolgálatot tesz a közügyeknek, ha városi kérdések megvitatásához nyitja meg hasábjait, a közönség köréből jövő eszméket termel, hiányok pótlására hívja fel az illetékesek figyelmét, mintha nagy fontoskodva a

világpolitika súlypontját redakciójába véli tartogatni.

Nincsen semmi ok arra, hogy a sajtó és a közigazgatás vérofejlészi célokat ne együttesen, vállvetve szolgáljon, sőt a hivatalos tényezőknek hiálisan kell fogadni minden pro-pozíciót, kérését, figyelmeztetést, ami a sajtó közvetítésével a közönség részéről jön, mert csak úgy lehet kép-zelni ideális közigazgatást, ha a pol-gárság kívánalmait ismerjük, ennek megismerésére pedig nincs jobb, köz-vetlenebb alkalmatosság, mint a sajtó. Némely városban szinte mosolyogni való az az ideges félelem, idegenke-dés, melylyel a közigazgatás műhe-lyében a sajtótól fáznak. Pedig minél jobban teszik ezt, annál több okuk lesz rá. A sajtó — akérmilyen — hivatását mindig érezi, s ha az ille-tékesek rideg magatartása miatt nem kaphat «alapos anyagot», hát fog irni tájékoztatlanul, ez pedig nem az újság bűne!

Ha a közigazgatás kifelé öszinte, annak a városnak sem a közönsége, sem a sajtója sötétben nem fog tapo-gatózni. Egyik bizalom pedig a másikat szűli, ha mi is megismerjük a közönségünk felfogását, kívánságát jó előre minden érdemes dologban, meg-szűnik az ok, hogy akkor szidják a közigazgatást, mikor már az ügyön segíteni nem lehet. Mert azt egy hi-vatalos tényezőről sem lehet és sza-bad feltételezni, hogy a közvéleményt ismerve olyan irányba terelje az ügye-ket, mely evvel ellentétes, minden rossz határozatnak tehát ott az eredő for-rása, hogy a közvélemény ismeretlen, vagy félreismert volt.

Ezen felfogást pedig ne akarja senki megcáfolni azzal, hogy hiszen a fon-tos ügyekben a közgyűlés által maga a polgárság határoz, mert nagyon jól tudjuk, a gyakorlat bizonyítja, hogy a törvényhatósági bizottság és rendsze-rint első hallásra és legtöbbször a tisztviselőbe vetett bizalom — és nem a megértés alapján határoz.

Kinek árt tehát az, ha a sajtóval a közigazgatás jó lébon áll, sőt azt táplálja s ezt a sajtó a tisztviselő-knek a közönségtől eredő helyes isme-retekkel viszonzja. Mindenkinek csak haszna van belőle, mert élénk érdeklődést a városi ügyek iránt nem bizottságok, nem pártok, hanem egye-dül csak érdeknélküli és nem szemé-lyeskedő sajtóval lehet teremteni, azt pedig nem fogja elvitatni senki, hogy ennek a megteremtésére okvetlen szükség van, mert ahol a polgárság közömbös, lassan-lassan közömbössé válik ott a hivatalos elem is.

Mindez pedig nem akadémikus ér-tekezés akar lenni, hanem egyenesen porondra hívás, a közigazgatási élet napfényre csalogatása, mely fénytől az csak fejlődni, izmosodni fog.

Tanévnyitó ünnepély a főiskolában.

A debreczeni református főiskola 1912. évi szeptember hó 9. napján, délelőtt tíz órakor tartja tanévnyitó ünnepélyét, melynek műsora a következő:

A) Istentisztelet a Nagytemplom-ban; kezdődik délelőtt tíz órakor. 1. Hymnus. Mozarttól. Főiskolai ének-kar. 2. Fennálló ének. 37. dicséret 1. vers. 3. Gyülekezeti ének. 37. dicsé-ret 2., 3. vers. 4. Imádság. Mondja: Csiky Lajos, főiskolai lelkész. 5. 2. dicséret 5. verse. Férfikarra ártirta: Id.

Sz. Nagy Károly. Főiskolai énekkar. 6. Gyülekezeti ének: 179. dicséret 10. vers.

B) Tanévnyitó ünnepély a fő-iskola disztermében, az istentisztelet után: 1. Fohász, Oláh Károlytól. Fő-iskolai énekkar. 2. Egnázkerületi el-nökség, hatóságok és tanárkarok üd-vözlése. 3. Rektori székfoglaló érte-kezés. Tartja: dr. Lencz Géza, ez évi akadémiai igazgató. 4. CXXXVIII. zsolttár. Férfikarra ártirta: Mácsai Sán-dor. Főiskolai énekkar.

Ezen ünnepélyre az igen tisztelt városi közönséget tisztelettel meg-hívja a főiskolai igazgatóság.

Gyilkos színész.

Akit az ital rontott meg.

Szombaton este Makón egy Kos-suth-utcai kocsmában gyilkosságot követett el Nagy Sándor volt színész, a budapesti Magyar Színház egykori tagja.

Nagy Sándor igen változatos élet-pályát futott meg. Egyszerű szolgál-gény volt s szolgáorból való föl-emelkedését gyönyörű hangjának kö-szönhette. Népdalokat kiváló szépen énekelt. A vásárhelyi híres Béla ci-gányprimés tanította meg állítólag a hangjegyek ismeretére. Később hege-dülni és zongorázni is megtanult. Kar-dalos lett s iguk erült Budapestre a Magyar Színházhoz. Nagy Sándor itt rákapott az itallra. Folytonosan része-geskedett s ezért el kellett hagynia állását. Faluról-falura kóborogott egy-ideig s isten tudja, miből tartotta fenn magát. Később Makón telepe-dett meg s zongora-hangolásból élt.

Az itallal nem hagyott fel s ez lett oka a szerencsétlenségnek, amely szombaton történt. Nagy Sándor szom-batone ste bevetődött a Nacsá-féle kocsmába s ott időgélgni kezdett. Ott volt a kocsmában Lökös János makói mázolómester is. Nagy Sándor valami megjegyzést tett Lökösre, amit ez nem hagyott válasz nélkül. Szó szót követett, majd pedig Lökös meg-rugta Nagy Sándort, aki erre zongora hangoló szerszámát előrántotta tarso-lyából s azzal kétszer halántékon sújtotta Lököst, akit a vér azonnal elborított ts eszméletlenül rogyott ösz-sze.

A kocsmában levők a gyilkosság láttára azonnal odarohantak a gyil-koshoz s lefogták, mások meg a rend-őrségre siettek, ahonnan azonnal a helyszínre siettek s az áldozatot be-vitték a kórházba. A gyilkost ott a helyszínen próbálták kihallgatni, de nem lehetett, mert akkor is részeg volt. Megkötözték s bevitték a rend-őrségre. Lökös János iszonyu kínok között kiszervetett anélkül, hogy esz-méletét csak egy percre is vissza-nyerte volna.

Vasárnap reggel, amikor mámorát már kialudta, a rendőrkapitány elé vezették a gyilkost. Mikor megmond-ták neki, hogy embert öl, majdnem összeroskadott. Kezeit tördelte s gör-észen zokogott. Nem akarta elhárni, milyen borzalmas bünti követett el. A rendőrkapitány többi kérdéseire ki-jelentette, hogy nem emlékszik sem-mire. Részeg volt s az ital elvette az eszét. Rövid vallomás után meg ki-jelentette, hogy szánja, bánja, amit tett, de az ital vette el az eszét. Ezután újból sírni kezdett s sirt meg

akkor is, amidőn zárkójába vitték. A gyilkos Nagy Sándort pár nap mulva átszállítják a szegedi királyi ügyészségre, ahol majd itélkeznek fö-lőtte. A szerencsétlen áldozatot va-sárnap boncolták fel s hétfőn te-mették.

Termény és anyagjárándóságok szállítása a honvédség részére.

A m. kir. budapesti I. honvéd ke-rületbeli állomásokon elhelyezett hon-védcsapatok (intézetek) számára 1912 évi október hó 1-től 1913. évi szept-ember hó 30-ig szükséges termények és anyagjárándóságok szállításának a biztosítása végett az alább feltüntetett állomásokon és napokon kizárólag zárt inésbeli ajánlatok után verseny-tárgyalás fog tartatni.

A biztosítási tárgyalás tartatik: Bu-dapesten szept. 9-én, Nagyváradon szept. 10-én, Debreczenben szeptem-ber 11-én, Jászberényben szeptember 16-án, Zilahon szept. 17-én, Kecse-méten szept. 18-án, Gyulán szeptem-ber 19-én és Kiskunfélegyházán szept. 20-án.

A teljes szövegű hirdetés, va-lamint a szállítási feltételek füzete a kerületi hadbiztonságnál, a budapesti 1., a gyulai 2-ik, a debreczeni 3-ik, a nagyváradi 4-ik honvéd gyalogezred, valamint a debreczeni 2-ik honvéd-huszárezred gazdasági hivatalánál, végül a kiskunfélegyházai, kecske-méti, jászberényi és zilahi állomáson levő honvéd gazdasági hivatalba hét-köznapokon délelőtt 10—12 óráig be-tekinthető, a szállítási feltételek füzete a honvéd kerületi hadbiztonságnál ár-terítés nélkül kérhető.

Köpödsy Dezső öngyilkossága.

Az antiszemita ifjusági vezér tragédiája.

Egy érdekesen indult karrier elé-tett pontot a könnyelmű életmód, az uri passziók tulhajtott élvezete. Vasár nap éjszaka öngyilkosságot követett el Siófokon dr. Köpödsy Dezső, egy kolozsvári jogi szeminarium tulajdo-nosa. Browninghoz nyúlt és a golyó azonnal megölte. Akik vissza tudnak emlékezni Kecskeméthy Győző «ku-ruc brigadéros» egyetemi hőstetteire, a feledés homályából restaurálhatják Köpödsy Dezső kicsiny, de energikus alakját is. Ő volt a vezetője, sőt szü-lőapja az egyetemi antiszemita moz-galmaknak. Nyakra-főre vitta a pár-bajokat és sokáig játszott társadalmi szerepet, míg most mint szürke ügy-védjelölt, teljes elhagyatottságban, — anyagi bajok között bucsuzott el az élettől, amelytől már semmi biztatót nem várt.

Köpödsy Dezső egyik legemlegettebb szereplése az a véres párbaj volt, melyet dr. Pályi Edével vívott és amelyben Pályi Ede dr. sebesült meg.

Kevéssel a Pályi-féle párbaj után Kolozsváron telepedett le Köpödsy Dezső és szorgalmas tanulás után, rövidesen megszerezte az államtudo-mányi doktorátust. Nagy ambíciói vol-tak, pénze azonban annál kevesebb. De hosszas töprengés után megta-lálta a pénzszerzés módjét. Jogi szem-ináriumot nyitott Kolozsvéron, tehe-tős jogászok számára. Csakhamar fel is lendült Köpödsy intézete, amely 1905-ben nyílt meg. Sokan fordultak hozzá és miután növendékeinek nagy százaléka sikerrel vizsgázott, a szem-inárium annyira felvirágzott, hogy Köpödsy husz-harmincezer koronát keresett évenként. El is költötte az utolsó krajcárig. Nagylébon élt, ál-landóan költelezett. Ez is okozta tra-gédiáját.

Siófokon a Fogas-szállóban szá-lított meg Köpödsy Dezső dr. Társa-ság nélkül, magába vonultan töltötte utolsó napjait, de senki sem vette észre rajta, hogy sötét tervvel foglal-kozik. Hosszas lelki küzdelem után vasárnap végleg rászánta magát az öngyilkosságra. Tettét a Sió-folyó mel lett lévő kis fenyeserdőben akarta ekövetni, ott, ahol egy kis hid vezet a Sión keresztül. De megzavarták. A mikor browningját megtöltötte, két arra haladó hölgyet vett észre, mire zsebre dugta browningját és a Fo-gas-szálló éttermébe ment. Itt meg-vacsorázott, majd rövid ideig huzalta a cigánynyal. Később Besnyő Béla dr. fővárosi ügyvéd társaságában a szomszédos asztalhoz telepedett az a két hölgy, aki az öngyilkosságban megzavarta. Köpödsy idegesen visel-kedett, majd megkérdezte a pincért, hogy ki az az ur, aki a hölgyekkel a szomszédos asztalnál ül.

— Egy fővárosi ügyvéd — hang-zott a felelet.

Valamivel háromnegyed tizenkét óra előtt Köpödsy elhagyta az étter-met, szobájába vonult és néhány perc mulva elkövette az öngyilkosságot. — Halántékába lött. A golyó szétro-ncsolta a fejét.

Az öngyilkosságot csak reggel vette észre a szálloda személyzete, mert a browning durranását nem hallották. Köpödsyt vérbe fagyva találták az ágyában. Az öngyilkos abban a hi-szemben volt, hogy tettét nyomban észre fogják venni.

Két levelet találtak az asztalon. — Egyik a siófoki csendőrségnek, másik egy kolozsvári rokonának szözlött.

Köpödsy Dezső, aki hat évvel ez-előtt nyitotta meg jogi szeminariumát, husz-harmincezer koronát keresett évente, de nemcsak egész jövedelmét költötte el, hanem ezenfelül adóssá-gokat is csinált. Később Gamán De-zső nyomdászsal társult, de az in-tézet részben a konkurrencia, részben Köpödsy hanyagsága miatt nem hozta meg a várt jövedelmet, sőt lassan-ként elvesztette talaját. Köpödsy nyakra-főre halmozta az adósságokat, végül Gámánnal is összeveszett és ekkor megingott lába alatt a talaj. Ugy érezte, hogy elveszett ember. — Adósságai nyomták, szorították, ki-vezető utat pedig nem talált. Ener-giája nem volt arra, hogy felvegye az élettől a küzdelmet, megszokta a pu-ha, kényelmes életmódot és azért kö-vette el az öngyilkosságot.

— **Jóírásu leány kiadó-hivatalunkba felvétetik. Köny-velésben jártas előnyben ré-szesül.**

HIREK.

Valamikor régen...

Jut-e eszedbe, nyájas olvasó, a mikor így ősz elején egy könyvbolt előtt mégy és látod a kirakatban, ajtófélfán, cégétáblán a sok kiálló, marasztaló, beinvitelő táblát, amely azt hirdeti, hogy: «itt régi és új iskoláskönyvek kaphatók!» — jut-e eszedbe, hogy valamikor régen magad is voltál könyvkereskedő és tele torokkal kínáltad eladásra az iskolakönyveidet.

Valamikor régen a debreczeni kollégium előtt... Engedd meg, hogy emléked hamuja alól kikotorjam ezt a dolgot, mert a magam emlékeivel nem merek találkozni, félek, hogy szavak helyett, szegyszemre könyvek törnének elő, a diák-élet elmúlt tüneményén könyvnyen kesergő érzéseimből.

Valamikor régen, így ősz elején, te is árultad a régi iskolakönyveket amelyek elvitték egy esztendejét az életednek, amelyekből annyit magoltál, amelyeket reggelenként szíjba, viaszkos vászonba csomagolva oh hányszor cipeltél magaddal az iskolába, amelyekre a diák-izgalmak gond-terhes óráiban ugyanolyan akombékákat rajzoltál, a milyeneket ötven évvel előtted is ép úgy odarajzolt a diák a könyvére, mint te.

A régi iskolakönyvet a diákok «könyv-vásár»-ján adtak tovább az utánad következőknek, az egy évvel fiatalabbnak, aki époly szegény volt, mint te és új, tiszta, szép könyvekre nem telt neki.

Jut-e eszedbe a hajdani «könyv-vásár», ahol harsogó zsvajjal verődött össze a sok diák, mindegyiknek a hóna alatt a portékája és inkább játékból, mint üzleti spekulációból, versengő temperamentummal kiáltották:

- Ki vesz VI-ikos algebrát?
- Van egy Moczniak számtanom eladó!
- Fehér Ipoly fizikája vadonatúj!
- Politikai Földrajz...
- Beöthy «Magyar irodalom»
- Toldy-jegyzetek...
- Cserép-regiségtan...
- Egy Horatius-puska...
- Hermann und Dorothea-t ki vesz?

Oh, milyen nagyszerű mulatság volt és milyen véresen komoly, hogy egy-két «hatossal» itt kellett olcsóbban beszerezni, amit a boltban még féláron sem vehettél meg, mert nem volt annyi pénz.

De ott a «könyv-vásárba nem kellett röstelkedned a széllal bélelt bugyellárisod miatt, mert ott valamennyitek így állt az Ur előtt anyagiakban és hecc volt, mulatságos nagy hecc az egész.

És titokban itt ismerkedett meg a kis diák a «Dráma» cigaretta gyöngyörűségével, a szűz dohány tölött édességével.

Valamikor régen, ilyenkor ott álltál a könyv-vásárban, kis kurta nadrágban, fűzős cipőben néhány rojtos szélű könyvvel a hónod alatt és akkor még, akkor tied volt az egész világ...

Az adóhátralék és az iskola.

A «Világ» című fővárosi előkelő újságban olvassuk a következőket: A debreczeni neolog zsidó hitközség elemi iskolájában szeptember 1-én kezdődtek meg a beiratások. A szegénysorsu hitközségi tagok azonban nagyon különös meglepetésben részesültek már az első napon. A beiratásokat végző bizottság asztalán egy kimutatás toglalt helyet, amely azoknak a hitközségi tagoknak a névsorát tartalmazta, akik iskola- és egyházi adóval vannak hátralékban. Az ily hátralékosokat fizetésre szólította fel a bizottság, amelynek elnöke kijelentette a gyermekek beiratását kérő hitközségi tagoknak, hogy amíg adóhátralékban vannak, gyermekeiket nem veszik fel az iskolába. E határozat, amely az iskolaszéktől ered, ropant felháborodást keltett az elutasított szülők közt, akiknek nagy a száma s akiknek a beirattási díjra is alig telik. Az adóhátralékosok legszegényebb tagjai a hitközségnek s tudvalevő, hogy közigazgatási uton próbálták rajtuk behajtani az egyházi adót, de hasztalan. Természetes, hogy a beiratás alkalmával sem tudták kifizetni adótartozásukat és anélkül távoztak el, hogy a bizottság fölvette volna gyermekeiket az iskolába. — Természetes, hogy ez így nem maradhat s már intézkednek is Debreczenben, hogy ez a lehetetlen rendelkezés végrehajthatlan maradjon.

Repülőgépek a nagygyakorlaton.

Makóról jelentik: Ma 15 monoplán érkezett Makóra egy főhadnagy pilóta felügyelete alatt. A repülőgépeket Mezőhegyesre szállítják. A trónörökös fogadására nagy előkészületet tettek, de a pályaudvarra senkit sem eresztének be.

Tisza István és a cigányprímás.

A legkülönbözőbb kombinációkra adott alkalmat az, hogy Tisza István egy barátságos hangú levélben kedvenc cigányprímását, Magyar Imrét geszti kastélyába hívta muzsikálni. — Érthető volt a lázas érdeklődés, hiszen a ki Tisza Istvánt csak mint politikust ismeri, persze hogy nem könnyen tudja elképzelni, hogy a politikai küzdelmek gordiusi csomójának megoldója mosolyogva is tud(?) örülni, lelki gyöngyörűséget élvezni a muzsikában. Pedig ez nagyon természetes. Különösen ilyen alkalommal, mint most, amikor cigánymuzsikát kívánt hallani Tisza István. Ünnepléses alkalom volt ez. Tisza István sógorának, Zeyk Dénielnek Margitka leánya 18. életévét töltötte be szerdán. Ezt ünnepeleik szerdán a geszti kastélyban s ehhez a szép intim ünnephez adta a Magyar Imre bővívs muzsikája a lélekemelő hangulatot.

A pongyola kézirat miatt.

A Petit Journal szerkesztője, Walisz megdorgálta Byron fiatal újságírót, mert egy irásának pongyola volt a stílusa. A fiatal ember izgatottan tiltakozott a dorgálás ellen, majd egyszerre végigvágódott a földön. Halott ennek láttára egyideig izgatottan járt volt. Szívszelhűdés ölte meg. Walisz fel, alá szobájában, majd revolvert rántott és kétszer főbe lötte magát. Haldokolva vitték a kórházba.

Holttest a Berettyóban.

Tegnap reggel Berettyókohány határában a Berettyó folyóból egy legény hulláját fogták ki. Megalapították, hogy a szerencsétlen ember Zsubza Demeter 22 éves berettyókohányi legény. A halotton külső erőszak nyomai észlelhetők, amiből arra következtet a csendőrség, hogy Zsubza bűnös kezek áldozata lett. A nyomozás folyik.

Az adómentes motorbenzin eladási ára.

A főkapitány a következő rendeletet adta ki: «Értesitem a benzinmotorral dolgozó kisiparosokat és kisgazdákat, hogy a f. évi augusztus hó 19-én kelt 61704—VI. C. sz. kereskedelemügyi m. kir. miniszteri rendelettel az adómentes motorbenzin mérsékelt eladási ára a f. évi augusztus hó 15-étől kezdődőleg három hónapra, illetőleg további intézkedésig métermázsánként 23 koronában állapított meg. A rendőrfőkapitány.»

Gyilkosság az országúton.

Titokzatos gyilkosság ügyében nyomoz a nagyszalontai csendőrség. Szerdára virradó éjszakán Tulka község határában, a községtől mintegy két kilométernyire, az országúton meggyilkolták Metyás Demeter 15 esztendősi fiút. A szerencsétlen fiút ott találték meg az arrajárók az országút porában, vértócsában. A hasa fel volt hasítva s a belei kifordultak. A uhlát beszállították a nagyszalontai hullaházba. Eddig semmi nyom sincs, a melyen a csendőrök a gyilkosok keresésére indulhatnak.

A püspökladányi elgázolás áldozata.

Tegnap számunkban megírtuk, hogy egy Pál Ferencz 37 éves napzámost Püspökladány közelében elgázolta a vonat. A szerencsétlen ember — ki a debreczeni közkegyintézetben van — tegnap este annyira magához tért, hogy a rendőrség kihallgathatja. Nemsokára újra önkívületbe esett és még most is eszméletlenül fekszik. Erős agyrázkódást szenvedett és folyton hány. Állapota reménytelen.

Tífusz Nagyváradon.

Egy más után történnék a tífuszos megbetegedések Nagyváradon. Szerdára összehívták a közegészségügyi bizottságot, amelynek ülésén Mayer főorvos bejelentette, hogy augusztusban hatvanöt tífusz eset fordult elő és mindegyik enyhe lefolyású volt. A fertőzést a vidékről hozott élelmiszerek okozták és a bacillusokat a legyek hordták szét az egyes városrészekbe. A bizottság felszólította a rendőrséget, hogy vizsgálta meg a piacon az élelmiszereket és hogy falragaszokon intse a közönséget az óvatosságra. A bizottság azonkívül megkereséssel fordult a tnaécsához, hogy sürgősen fogantatósítsa a köztisztasági intézkedéseket.

Az «Állami Tisztviselők zsebnaptára 1913. évre».

Az «Állami Tisztviselők zsebnaptára 1913. évre», mely Csikvári Jákó, az Állami Tisztvis. Orsz. Egyesület» hivatalos lapja szerkesztőjének szerkesztésében fog megjelenni, ezáltal is valóságos kincsesháza lesz az állami tisztviselőknek. Ára 3 korona, mely összeg a szerkesztő nevére, Mátyásföldre (Pestmegye) küldendő és pedig legkésőbb f. évi október hó 1-ig. Ajánljuk az állami tisztviselők figyelmébe.

A felhőszakadás pusztítása.

Nagyszében és Kereszténysziget közt a nagy felhőszakadás folytán a víz kétszáz méternyire elsodorta a vasúti hidat és a töltést. A töltést a folyton tartó eső miatt helyreállítani sem lehetett. A munkások ugyan derékig felül mentek a vízbe, de a pályát helyreállítani nem tudták. Alvinc felé a közlekedés szünetel; Fogaras felé a pályát, melyet az eső szintén megázított, most töltik alá. Tartani lehet attól, hogy a víz elönti Nagyszében alsó városát, miután a Cíbin, mely tegnap óta 25 méter szélesre és 7 méter magasra áradt, már csak fél méternyire van a tölts felső szinétől.

Légihajó-szerencsétlenség az örkényi táborban.

Tegnap reggel hat órakor végzetes szerencsétlenség történt az örkényi katonai táborban, ahol most tüzérök tartanak lövőgyakorlatokat. A harcserű manőrvirozásban a katonai légihajóknak is szerepük van, amelyek közül egyet ma reggel felszállásra készítet elő a legénység egy főhadnagy vezetésével. A légihajó eközben elszabadult és három tüzért magával hurcolt, akik lezuhantak és szörnyet haltak.

As orosz menekülteket kitiltották Nagyváradról.

Rosenberg Mayer és negyvenegy szenvedő társa sok-sok szomorú emlékekkel és semmi pénzzel elindultak Oroszországból jobb hazát keresni. Aminthogy az ember gondolja is, nem a saját jöszentokból jöttek, hanem jón kellett nekik, mert a vad kozákok már mellüknek szegezték a halált osztozó szuronyt.

Rosenberg Mayer és negyvenegy szenvedő társa azért jöttek, ballagtak, egy talyiga után, amelyen gyermekeiket szállították, Magyarország felé. A különböző városok rendőrségeivel igen sok bajuk akadt, mert mindenütt rablóknak vagy más bűnösöknek néztek őket. Lassan aztán elérkeztek Nagyváradra. Pénzüik nem volt. Éheztek, kinlódtek, mígnem Stein Salamon szállótulajdonos helyet és némi eledelt adott nekik. Harminkilencet másnap elindultak Nagyváradról Kolozsvár felé. De itt maradt három öreg zsidó: Rosenberg Mayer kamenici, Bolnyik Lév kievi és Kurzman Izsák bjalosztoki menekültek. Itt csavarogtak napokig a városban és felkerestek mindenkit, akiről csak információik alapján feltételezték, hogy némi pénzzel segíyezni fogja őket. Azonban szinte hihetetlenül, egyáltalában nem segítettek őket. Kaptak egy pár koronát és sok kiutasítást.

Vége aztán a rendőrség is rugott egyet rajtuk. Becitálták őket a főkapitányságra és a három megrémült embernek tudtára adták, hogy holnap reggelre hagyják el a várost, mert máskülönben baj lesz. Rosenberg és társai engedelmesskedtek és mindjárt utiköltség után kezdtek hajszát indítani.

Szomorú kis ügy ez. Emberileg nagyon szomorú. Egy kultur-faj így bolgong száműzötten, bitangul a világban. Mert ezt az «atyuska» és a rendőrség így akarja. Rosenberg Mayer és társai holnap üljenek vonatra, — vagy csak úgy gyalog vágjanak neki a világnak, mert ők nem ebek, az ő szegénységük veszedelmes a társadalomra és nekik bolgongani kell az az idők végtelenségeig. Hiába, ha az atyuska és a rendőrség ezt így kívánja.

A szerkesztésért felelős Voith György.

Minden szó egyszeri beiktatása 5 fillér. Vastagabb betűvel 10 (tíz) fillér

APRÓ HIRDETÉSEK

Levélbeli tudakozásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell beküldeni. - Postán beküldött hirdetésekre vonatkozólag a utalvány-szelvény száma kériük.

Apró hirdetés előre fizetendő. Vidékről apró hirdetés díja levéljegyekben is beküldhető

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asztalterítő, szőve és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és fanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz elérhető, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Homok és kavicsbeszerzés.

zamos folyamból kotrógéppel termelt és tisztára mosott, iszapmentes homok és kavics előnyös árban állandóan raktárról kapható **Östreicher Tóbiásnál Szatmáron.**

Tisztviselőnek ajánlkozik egy több nyelvet beszélő ur-asszony. Irodai teendőkből és gépirásban járatos. Cím a kiadóban.

Barna, csinosnak ösmert igazi ur-ember, ki teljesen független, oly tisztamultú fiatal, csinos, szőke molette asszony, vagy leány barátságát keresi, ki üres óráit kellemessé tudná tenni és életet tudna önteni sivar, agyonzaklatott lelkébe. Diszkrétio biztosítva. Csak komoly levelekre válaszolok. Kalandor nők kizárva. Kölcsonds szimpátia esetén örök barátság. Leveleket főpostára kérem «Arany virég 1000» jellegére.

FODRÁSZSEGÉD állandó alkalmazásra azonnal beléphet. Eötvös utca 64.

Nyugdíjas ember pénzbeszedőül felvétetik cím a kiadóhivatalban.

CS.NOSAN butorozott különbejárati utcai szoba villanyvilágítással kiadó Vörösmarty-u. 1.

BUTOROKAT konyhaberendezéseket raktáron tart Bálint József-asztalos (Csapó) Berek-utca.

OLCSÓ és jó órák, ékszer legolcsóbban szerezhetők be Gasparik Ádám órás és ékszerész-nél Debrecen, Hunyadi-utca 12. Ugyanott órajavítások legolcsóbban eszközölköttek.

Schampán ruhás fiatalember, ki vásárnap este azon bájos kis hölgyet órák hosszan át nézte, kéri, ismeretség lehetséges-e. Válasza kiadóba «Hü fehér rózsá» jellegére.

Lépcsőházi különbejárati utcai butorozott szoba villanyvilágítással kiadó, Darabos-utca 7.

Kisbővíz különbejárati butorozott szoba villanyvilágítással olcsón kiadó. Darabos-utca 7. a háztulajdonosnál.

KIADO Csapó-utca 93. számú ház egész udvarral, 33 méter utcai fronttal bármely üzleti célra. 1200 korona évi bérért.

FÉNYKÉPEZŐ GÉPEK gyári árban kaphatók Horovitz Zsigmond papíráru üzletében, Piac-Csapó-utca sarkán.

PIAC-U. 85. sz. alatt, a jelenlegi bodega helyiség azonnal kiadó. Értekezhetni Wiener Adolfnál Kossuth u. 27.

Különbejárati, csinosan butorozott szoba azonnal kiadó. Vár-utca 7. özv. Rosenfeldnél.

Amongal belépésre és állandó munkára keresek egy oly kefézőt munkánót, aki szépen eszkölni és behuzni tud. Jó fizetés és teljes ellátás, utiköltséggel együtt, biztosítva. Címem: Bemédekfy Béla keféző mester, Zilahi, Sallágy-megye.

Vizvezeték, Gyenes Antal, Csapó-u. 6. Telefon 15
csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben, jótállás mellett - Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítek. Házak évi jókarban tartását csekély díjazásért elvállalom.

Horovitz Zsigmond modern nyomdája

Alapított 1901-ben. **DEBRECZEN, Darabos-utca 7.** Alapított 1901-ben.

Telefon
412.

Olvassa az
„UJ DEBRECZEN“
független politikai
napilapot.

Hirdessen az
„UJ DEBRECZEN“
független politikai
napi apban.

Villamos üzemre berendezett nyomdájában készít: mindennemű irodalmi művet, folyóiratot, kereskedelmi és ügyvédi nyomtatványt, üzleti könyvet, névjegyet, esketési, eljegyzési, gyűlézi és bali meghívót, röplapot, feltűnő falragaszt, üzleti körlevelet, árjegyzéket, részvényt, gyászjelentést, ugyszintén bármilyen könyvnyomdai munkát szolid árban, gyorsan s a legmodernebb kivitelben.

AZ „UJ DEBRECZEN“
független politikai napilap kiadóhivatala.